

מדינת ישראל

בתי הדין למשמעת – משרד הבריאות בירושלים

תיק 6/1/22

29 באוגוסט 2022

בפני חברי הועדה:

גב' רבקה חזן הצורף - יושבת ראש

גב' ענת כהן אבוהב - נציגת הסתדרות האחים והאחיות

עו"ד עירית אלטשולר - נציגת היועץ המשפטי לממשלה

התובע:

**עו"ד תומר דגני חנית, התובע הראשי,
לשכת היועצת המשפטית, משרד הבריאות,
על ידי עו"ד נועה מרגליות**

נגד

הנקבלת:

אופליה איסקייב על ידי עו"ד קטרינה זובוב

**דין וחשבון לפי תקנה 16 לתקנות בריאות העם
(צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981**

1. הקובלנה

ביום 24.1.2022 הגיש עו"ד תומר דגני חנית, התובע הראשי בלשכת היועצת המשפטית, משרד הבריאות, קובלנה למשנה למנכ"ל משרד הבריאות נגד אופליה איסקייב, אחות מעשית מס' רישום 168921 (להלן- הנקבלת) מכוח האמור בתקנה 15(4) לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981 (להלן – התקנות), בגין הרשעתה בעבירה שיש עמה קלון או שיש בה כדי להראות שהיא חסר האחריות הדרושה לעסוק בסיעוד, וכן

בגין התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד כאמור בתקנה 15(1) לתקנות. הקובלנה הוגשה בגין הרשעתה של הנקבלת על פי הודאתה בכתב אישום מתוקן (לא במסגרת הסדר) נגדה ונגד שתי מטפלות בבית האבות בו עבדו, בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה ביום 18.1.2021 וגזירת דינו ביום 14.7.2021, בת"פ 4745-19 בעבירה התעללות בחסר ישע, עבירה לפי סעיף 368ג' סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

בגין העבירות לעיל נגזרו על הנקבלת 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות, וכן 3 חודשי מאסר על תנאי.

2. הוועדה

המשנה למנהל הכללי של משרד הבריאות מינה אותנו כוועדה שתדון בקובלנה (להלן- הוועדה). הועדה קיימה דיון אחד ביום 14.8.2022 (לאחר שדיון שנקבע ליום 4.4.2022 נדחה יום קודם לפי בקשת הנקבלת בשל מצב רפואי) ובו הופיעה ב"כ הקובל עוה"ד נועה מרגליות, ובאת כוח הנקבלת עו"ד קטרינה זובוב. הנקבלת לא הופיעה ובאת כוחה המציאה אישור מחלה וכן סיכום ביקור בו נקבע ניתוח להחלפת מפרק ברך ליום 18.8.2022 (ארבעה ימים לאחר הדיון) ואמרה כי הנקבלת בקשה לקיים את הדיון ללא נוכחותה.

3. האירועים ברקע הקובלנה

האירועים ברקע הקובלנה – בתקופה שבין 10.4.2017 ל-25.4.2017 - תוארו בפירוט בכתב האישום המתוקן (אישום ראשון), ובקליפת אגוז כמתואר בגזר הדין של בית המשפט המחוזי: "האירועים המפורטים בכתב האישום המתוקן התרחשו על פני כשבועיים ימים, בחודש אפריל 2017 בבית אבות סיעודי המפוקח על ידי משרד הבריאות. נאשמת 1 (היא הנקבלת – עא) עבדה בבית האבות בתפקיד אחות מקצועית (אחות מעשית – עא) ונאשמות 2 ו-3 עבדו בתפקיד מטפלות סיעודיות. מבלי לפרט את עובדות כתב האישום המתוקן מטעמי צנעת הפרט, אציין כי מדובר בעיקרו של דבר, במספר אירועי התעללות מילולית, משפילה ופוגענית, שנעשו על ידי הנאשמות כלפי אחת המאושפזות במקום – קשישה סיעודית ותשושת נפש, בת כ-91 שנים, כשמאז ביצוע העבירות, נפטרה לבית עולמה....."

הנקבלת הודתה כאמור בכתב האישום המתוקן לפיו ביצעה עבירה השל התעללות בחסר ישע, ונגזר עליה עונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ו-3 חודשי מאסר על תנאי.

4. ההליך בפני הועדה

4.1 בתחילת הדיון הודתה באת כוחה של הנקבלת, עו"ד קטרינה זובוב, בשם מרשתה, כי משהורשעה בפלילים בעבירה שיש עמה קלון, הרי שמדובר בעבירת משמעת כאמור בתקנה 15(4) לתקנות והתנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד כאמור בתקנה 15(1).

לפיכך הודיעה הועדה, כי היא מוצאת שהנקבלת עברה עבירת משמעת כאמור לעיל וכך

תמליץ למנכ"ל משרד הבריאות לקבוע, ונשמעו טיעוני הצדדים לאמצעי המשמעת הנכון בנסיבות העניין.

4.2 עו"ד מרגליות, באת כוח הקובל, ציינה, כי מדובר בבית אבות סיעודי, שהנקבלת שהיתה בו אחות, השמיעה אמירות קשות ומשפילות בעלות קונטציה מינית לאשה בת 91 שהתלוננה על כאבים (גם אנחנו לא נצטט מפאת צנעת הפרט את הדברים הפוגעניים שצוטטו מתוך כתב האישום על ידי ב"כ הקובל). היא הפנתה להתרשמות שירות המבחן, כפי שהובאה בגזר הדין, לפיה, על אף נסיבות חייה, ואורח חייה הנורמטיבי לאורך השנים, הנקבלת מתקשה בלקיחת אחריות מלאה על מעשיה, ומשליכה את האחריות על האירועים על גורמים חיצוניים לה - ניהול לקוי של בית האבות, העדר כוח אדם מספק והעדר מוגנות מפני התנהגות אלימה של משפחות הדיירים, והערכתו כי קיים סיכון משמעותי להשנות התנהגות דומה בעתיד, ברמת חומרה בינונית, המצריך הרתעה ממשית מפני מעשים אלו.

עו"ד מרגליות הציגה לנו את עמדת בית המשפט העליון בע"פ 1836/12 נריינה נ. מ"י (שצוטטו גם בגזר הדין בעניין הנקבלת) לפיה "חברה נבחנת בדרך שהיא מטפלת בחסרי הישע שבקרבה, זקנים וילדים בפרט" וכי הדברים עולים גם מדברי בית המשפט העליון בע"פ 7088/16 בעניין ליאונד מיטניק נ. מ"י שם הובאו הדברים לעיל מפסק הדין בעניין בעניין נריינה, ושבו הביע בית המשפט את הסלידה מתקיפה של מטופלים חסרי ישע שאינם יכולים להגן על עצמם על ידי מטפליהם. כן ציינה ב"כ הקובל את האמור בע"א 412/90 דר' משה אליהו נ. שר הבריאות כי הדין המשמעותי הנערך לפי חוקים שונים בעקבות הרשעה בפלילים, עניינו בהסקת המסקנה, מה ההשלכה, אם בכלל, אשר יש להרשעה על עיסוקו של הנידון ועל תפקודו המקצועי, כי הוראה כאמור לא נוצרה לגבי כל מקצוע, אלא רק לגבי אלו בהם נדרשת מן המשתתפים למסגרת המקצועית רמת התנהגות מיוחדת וקפדנית יותר, הנובעת מייעודו של המקצוע וממעמדו החברתי.

לטענת עו"ד מרגליות, לאור מצבם הרגיש של החוסים, הגישה שצריכה להנקט בכל מקצועות הרפואה היא אפס סובלנות כלפי אירועים כמו אלו נשוא הקובלנה. לתמיכה בכך הגישה לוועדה את החלטת המנכ"ל מיום 8.7.2017 לשלול לצמיתות את רשיונה של האחות המעשית אירנה חיימוב, שועדת המשמעת מיום 17.5.2012 המליצה להתלות את רישיונה לעשר שנים, לאחר שהורשעה בהתעללות בחסרת ישע פגועת נפש (וכן מרמה והפרת אמונים), שם מדובר באירוע אחד בהבדל מהמקרה של הנקבלת ובענינה בערעור הפלילי אמר בית המשפט העליון בע"פ 8301/10 כי בקשיים המובנים בתפקיד אין משום הצדקה או אמתלה למעשים מן הסוג שיוחסו לגב' חיימוב.

זו לטענת ב"כ הקובל צריכה להיות הגישה גם בעניינה של הנקבלת, ואין בקשייה הצדקה למעשיה, ולאור הסיכון שנשקף ממנה לפיה תסקיר שירות המבחן, יש להטיל עליה אמצעי משמעת מרתיע שירחק אותה ממטופלים וימנע חזרה על התנהגותה נשוא הקובלנה, גם לאור הנסיבות הבריאותיות של הנקבלת, ועל כן ביקשה את ביטול רישיונה של הנקבלת לצמיתות וככל שבקשה זו לא תתקבל – התלייתו לעשר שנים לפחות.

4.3 עו"ד זובוב אמרה כי מרשתה בקשה ממנה, לבקש בשמה סליחה, וכי היא לוקחת אחריות על מעשיה. עו"ד זובוב ציינה, שמדובר באלימות מילולית בלבד, של אשה פשוטה שלא מדברת עברית, עבדה כאחות מעל 30 שנה, גם בחו"ל, ובכל מקום היו מרוצים ממנה. בארץ עבדה ברציפות בבתי אבות מאז 2001, ובבית האבות בו ארעו האירועים נשוא הקובלנה (נאות ים) עבדה בין 2011-2017, המשיכה לעבוד במוסד רמות לאחר האירועים נשוא הקובלנה בין השנים 2017-2021, גם במקביל לביצוע עבודות השירות

שנגזרו עליה. בעבודתה במקום האירוע שבפנינו, היא עבדה בפועל בחצי תפקיד של אחות וחצי של מטפלת, השתכרה שכר מינימום, לא עברה שום הכשרה. לדבריה המצלמות בחדרה של הקשישה שבה מדובר הותקנו על ידי ילדיה, חודש וחצי לפני האירועים, ולא היו אירועים נוספים אלא רק אלו שבגינם הוגשה הקובלנה.

עו"ד זובוב הגישה לוועדה מסמכים שונים – הראשון בהם (מש/1) הינו סיכום ביקור במרפאה אורתופדית של בית החולים בני ציון המתייחס לניתוח החלפת מפרק ברך שמאל ביום 18.8.2022, ואסופת מסמכים שסומנה מש/2 ובהם תצהיר של הנקבלת המתייחסת לקובלנה ומסבירה את מצבה הנפשי הרעוע בעת האירועים, עקב טיפול בבנה המוגבל, שהיה מאושפז באותה עת בבית חולים ואת צערה על האירועים שהיו חריגים, אליו צורפו מסמכים שונים, ביניהם מסמכים רפואיים על מצבו של בנה, תעודות מקצועיות ומכתבי הוקרה.

לאור האמור, בקשה ב"כ הנקבלת כי יושת על מרשתה, שהיא אישה טובה שלמדה את הלקח ומתנצלת, אמצעי משמעת של התליה לתקופה שלא תעלה על שנתיים -שלוש.

5. המלצת הועדה

5.1 הנקבלת עבר עבירה פלילית של התעללות בחסר ישע - התעללות, השפלות בעלות קונטציה מינית, בקשישה סיעודית ותשושת נפש, בת כ-91 שנים שבה, טיפלה במסגרת מקצועה כאחות מעשית - וזו ללא ספק עבירה שיש עמן קלון ויש בה כדי להראות שהיא חסרת האחריות הדרושה לעסוק בסיעוד, והתנהגות שהיא בגדר התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד, התנהגות הפוגעת בתדמיתו ובכבודו של מקצוע הסיעוד ובאמון הציבור בעובדי הסיעוד.

לפיכך מצאה הועדה, גם על סמך הודאתה של הנקבלת, כי הנקבלת עבר עבירות משמעת כאמור בתקנה 15(1) ו-4(4) לתקנות, וכך היא ממליצה בפני המנהל הכללי לקבוע.

5.2 לכך התייחס בית המשפט העליון בע"א 10979/04 ליביו לאור נ. שר הבריאות (פ"ד נט(6) 357) בדברי השופטת פרוקצ'יה בעמ' 364:

"השמירה על טוהר המידות בתחום עיסוק זה איננה מסתכמת בדאגה לתקינות פעולתה של המערכת הרפואית ביחסה לרשויות הציבוריות האחרות, ..., ובשמירה על אמון הציבור בה. ניקיון כפיו של העוסק ברפואה וטוהר פעולתה של המערכת הם תנאי הכרחי גם לקיומה של רמה רפואית-מקצועית ראויה המקרינה במישורין על שלום האדם ועל חיי אדם". וכך גם בע"א 412/90 משה אליהו (פ"ד מד(4) 422), שבו אמר בית המשפט כי עניינו של הדין המשמעותי במקרים בהם הורשע רופא בעבירה שלא על פי פקודת הרופאים היא בהסקת המסקנה מה ההשלכה, אם בכלל, להרשעה, על עיסוקו של הנידון ועל תפקודו המקצועי, בציינו, כי הוראה כאמור לא נקבעה לגבי כל מקצוע אלא רק לגבי המשתייכים למסגרת מקצועית מסוימת בהם נדרשת רמת התנהגות מיוחדת וקפדנית ביותר הנובעת מיעודו של המקצוע וממעמדו החברתי.

וכן ראו דבריו של הנשיא ברק בע"א 50/91 אדגר סבין נ. שר הבריאות (פ"ד מז(1) עמ' 27: "אין לתחום את השיקולים הרלוונטיים בקביעת העונש המשמעותי.. יש לנקוט לעניין זה אמת מידה גמישה, אשר תאפשר להביא בחשבון, בכל מקרה ומקרה, גם את חומרת הסכנה הנשקפת לציבור מהישנות מעשיו של רופא, אך גם ערכים, צרכים ואינטרסים לגיטימיים אחרים עליהם באה הענישה המשמעותית-מקצועית להגן. בין אילו ניתן למנות

את האינטרס בהרתעה כללית... את הצורך בשמירה על כבוד המקצוע... ואת אמון הציבור במקצוע..."

והאמור לעיל לגבי רופאים נכון לגבי כל העוסקים במקצועות הרפואה.

5.3 אין ספק כי התנהגותה של הנקבלת פגעה בכבוד מקצוע הסייעוד ובאמון הציבור בו. אין ספק ואין מחלוקת, כי תקיפה של מטופלים חסרי ישע שאינם יכולים להגן על עצמם על ידי מטפליהם מעוררת סלידה כאמור **בע"פ 7088/16 ליאוניד מיטניק נ. מ"י**, כי "כבודם וגופם של הקשישים, תשושי הנפש ושאר אוכלוסיות חסרי הישע אינם הפקר" כדברי בית המשפט המחוזי בגזר דינה של הנקבלת, וכי כדברי בית המשפט העליון **בע"פ 1836/12 נריינה נ. מ"י** (שצוטטו גם בגזר הדין בעניין הנקבלת) "חברה נבחנת בדרך שהיא מטפלת בחסרי הישע שבקרבה, זקנים וילדים בפרט..."

אין ספק כי תפקידה של הנקבלת כאחות מעשית ומטפלת בבית אבות בקשישים תשושי נפש וסיעודיים, הוא תפקיד קשה ותובעני, המצריך תעצומות נפש, סבלנות וחמלה, וגם אם יש ליקויים במוסדות עצמם, וגם אם יש למטפלים עצמם קשיים אישיים, הרי דווקא משום מצבם של המטופלים שאינם יכולים להגן על עצמם או לדווח ולהתלונן, יש לגורם ההרתעה משמעות מיוחדת.

נראה לנו שגם הנקבלת מודעת ומסכימה לכך, ומבינה כי עליה לשאת גם בעונש משמעותי של התליית רישיונה למספר שנים בשל התנהגותה, בנוסף על הענישה הפלילית. זאת אף שלפחות בעת מגיעה עם שירות המבחן לקראת עריכת תסקירו, התקשתה לקחת אחריות מלאה על מעשיה, ושירות המבחן העריך כי קיים סיכון ברמת חומרה בינונית להישנות מעשיה ולא בא בהמלצה טיפולית עבודה.

יחד עם זאת נבהיר, כי אף שהתנהגות הנקבלת היתה משפילה ופוגענית ויש לגנותה בכל פה, מדובר בהתעללות מילולית, בהבדל מן המקרה של **אירנה חיימוב** שם מדובר (כמצוין בדין וחשבון של ועדת המשמעת מיום 17.5.2012) על "אלימות פיזית קשה", וכי בהבדל ממקרה של ליאוניד מיטניק לעיל, שבו היה "תכנון מוקדם ומחשבה תחילה", הרי במקרה שבפנינו, כפי שנאמר בגזר הדין "כלל המעשים בוצעו באופן ספונטני וללא תכנון מוקדם" (המעשים, קרי אלימות מילולית).

5.4 יחד עם זאת לא נוכל שלא להתייחס לנסיבותיו המיוחדות בהן היתה הנקבלת נתונה בתקופה האירועים נשוא הקובלנה שהתרחשו על פני כשבועיים בחודש אפריל 2017, כאשר כדברי הנשיא ברק **בע"א 50/91 סבין** לעיל, בצד האינטרס הציבורי, שהוא השיקול העיקרי בדין המשמעת "יש מקום להביא בחשבון גם את נסיבותיו האישיות המיוחדות של הרופא, אשר עומד לדין משמעת, וגם רשימת השיקולים בכגון דא אינה סגורה", וכדברי השופטת פרוקצ'יה בעניין **ירדנה שרתוק (עש"ם 7635/05)** (אמנם לעניין הדין המשמעת של שירות הציבורי בכלל, אך הדברים יפים גם לעניין הדין המשמעת של מקצועות הרפואה): "... עם זאת, התכלית המערכתית הכללית של הדין המשמעת אינה עומדת לעצמה, ולעולם יש לשקול בצידה גם את ההיבט האישי והאנושי הקשור בנאשם ובנסיבות חיו..."

במועדים החופפים לתקופה האירועים נשוא הקובלנה, היה בנה הצעיר של הנקבלת, בעל צרכים מיוחדים המאובחן על הרצף האוטיסטי שהיה אז בן 15, מאושפז בבית חולים כשבועיים לצורך ניתוח (וכן היה מאושפז מספר פעמים לא קטן בתקופה קודמת לניתוחים רבים בשנים 2016-2017), כפי שעולה ממסמכי בית החולים בני ציון שבמוצג מ/ש2. כיוון שכאמור בתצהירה מ/ש2 אבי בנה לא תמך בה כלכלית (או נפשית), והיא היתה מפרנסת יחידה, עבדה הנקבלת באותו חודש לרוב במשמרות לילה, וביום נאלצה לטפל

בבנה המאושפז (מגזר הדין עולה, כי טענה שמעסיקיה סרבו לאשר לה ימי מחלה). כפי שנטען בפנינו, משפחתה של הקשישה כלפי הופנתה האלימות המילולית, הם שהתקינו את המצלמות בחדרה חודש וחצי לפני האירועים, והאירועים - ארבעה במספר - שבגינם הוגשה הקובלנה נגד הנקבלת היו היחידים (וזאת מבלי להפחית כהוא זה מחומרתם).

וכפי שציין בית המשפט בגזר דינו, הוא היה מוכן להניח ש"ההסיבות שהביאו את הנאשמות לביצוע העבירות... לא נבעו מתוך כוונה לגרום לקשישה לסבל, אלא כביטוי של מצוקה ותחושת אטימות שנבעו מקושי להתמודד עם האחריות והעומס שרבעו על כתפיהן בעבודה, במצורף לתפקידיהן בטיפול במצוקות הבית".

הנקבלת עצמה נאלצה להתפטר ממקום עבודתה גם לאור קביעתו של רופא תעסוקתי, ולאור מצבה הבריאותי לדבריה היא לא מסוגלת לעבוד – כפי שנאמר לעיל, הנקבלת היתה אמורה לעבור ניתוח החלפת מפרק הברך ארבעה ימים לאחר הדיון בפנינו.

5.7 לאור האמור לעיל, בהתחשב באינטרס הציבורי, המסר הנכון לציבור לצורך שמירת האמון במקצוע והמסר של הרתעה לאנשי המקצוע מחד גיסא, והבאה בחשבון של הנסיבות לקולא - נסיבותיה האישיות של הנקבלת ובהתחשב בכך שלא מדובר באלימות פיזית וזאת כאמור מבלי להמעיט בחומרת מעשיה, נראה לנו כי אמצעי המשמעת המתאים תוך איזון האינטרסים הוא התליית רישומה של הנקבלת לתקופה של שנתיים מהיום.

אנו ממליצות, איפוא, לכב' המנהל הכללי לקבוע כי הנקבלת עברה עבירת משמעת לפי תקנה 15(1) ו-4 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות) וממליצות להתלות את רישומה של הנקבלת לעסוק בסיעוד לתקופה של שנתיים מהיום.

ענת כהן אבואב נציגת הסתדרות האחים והאחיות	דר' רבקה חזן הצורף יו"ר	עירית אלטשולר, עו"ד נציגת היועצת המשפטית לממשלה
---	----------------------------	---

אחות מעשית אופליה איסקייב בדמ 6/1/22 דין וחשבון